

Raadsvoorstel

Opsteller

Aldewereld, Anyck

Vergadering van

14 februari 2023

Kenmerk

Z/23/055480 / D/23/087285

Portefeuillehouder

Walther Kok

Portefeuille

Wmo, ouderenzorg, welzijn, Wulverhorst

Onderwerp

Doordecentralisatie beschermd wonen

Inleiding

Beschermd Wonen (hierna BW) is een voorziening uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) voor mensen met psychische of psychosociale problematiek voor wie 24 uur per dag begeleiding aanwezig of beschikbaar moet zijn. In de regio Utrecht (hierna U16) zijn drie vormen van BW, oplopend in zorgintensiteit: beschermd thuis, beschermd verblijf en beschermd wonen bovenregionaal. Enkele mensen met herkomstgemeente Oudewater verblijven momenteel in een BW-voorziening. Zorgaanbieder Kwintes biedt beschermd thuis in Oudewater. Voor overige BW-voorzieningen zullen inwoners uit Oudewater moeten verhuizen. Veel cliënten geven aan dat zij het liefst in hun eigen omgeving zouden werken aan hun herstel. Daarom organiseren we als gemeenten de zorg en begeleiding voor deze kwetsbare inwoners bij voorkeur zo lokaal mogelijk, dichtbij huis. Dit draagt bij aan hun herstel en vergoot hun mogelijkheden om mee te doen. Het advies van de commissie Dannenberg uit 2015 is hierbij leidend. Op basis van dit advies hebben de U16-gemeenten (inclusief de zorgaanbieders en woningbouwcorporaties) in 2017 de regionale koers BW ondertekend (17R.00812) waarin we toewerken naar zorg zo lokaal en zo thuis mogelijk.

Het Rijk wil gemeenten nog beter in staat stellen om de zorg dicht bij de mensen te organiseren en is voornemens daartoe per 2024 een woonplaatsbeginsel in te voeren. Hiermee verschuift de verantwoordelijkheid over cliënten die instromen in BW van centrumgemeenten naar regiogemeenten (een 'doordecentralisatie'). Daarnaast voert het Rijk een objectief verdeelmodel in, waarlangs de beschikbare middelen worden verdeeld.^[1] Vanwege deze veranderingen heeft de U16 afspraken gemaakt in een Regioplan over de inhoudelijke en financiële samenwerking rond BW voor de jaren 2023 tot 2028. Hoe dit wordt uitgevoerd is uitgewerkt in een samenwerkingsovereenkomst en een uitvoeringsprogramma.

---

^[1] Het geld voor BW wordt momenteel verdeeld over de centrumgemeenten op basis van een historisch verdeelmodel. Dit model is gebaseerd op de kosten die de regio maakte voor beschermd wonen in 2013. Het budget hangt daarmee samen met het aanbod beschermd wonen. Dit gaat veranderen naar een objectief verdeelmodel. Het objectief verdeelmodel is gebaseerd op een aantal feitelijke kenmerken van gemeenten, zoals het aantal inwoners met ernstige psychiatrische problematiek en voorspelt hoeveel inwoners uit die gemeente beschermd wonen nodig hebben.

De raad besluit

1. Het Regioplan Beschermd Wonen U16 vast te stellen als kader voor de samenwerking in de U16 rondom beschermd

---

wonen voor de jaren 2023 tot en met 2028.

2. In te stemmen de vrij besteedbare inkomsten, afkomstig van gemeente Utrecht, in te zetten voor lokaal maatwerk beschermd wonen.

3. Zodra de definitieve bedragen vanuit de algemene uitkering en gemeente Utrecht bekend zijn de inkomsten en uitgaven op te nemen in een tussentijdse rapportage om de begroting hierop te wijzigen.

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet- en/of regelgeving

Beschermd Wonen valt binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Volgens de landelijke Norm van Opdrachtgeverschap Beschermd Wonen hebben we als gemeenten in de U16 de verplichting onze samenwerking en de financiële kaders voor de komende jaren vast te leggen.

Beoogd effect

De belangrijkste veranderingen van de doordecentralisatie zijn 1) de invoer van het woonplaatsbeginsel en het objectief verdeelmodel, 2) de uitbreiding van de mogelijkheden voor lokaal maatwerk, en 3) voor gezamenlijke sturing.

1. Invoer woonplaatsbeginsel en objectief verdeelmodel

Op 1 januari 2024 is de doordecentralisatie een feit. Door de invoer van het woonplaatsbeginsel zijn regiogemeenten vanaf 1 januari 2024 verantwoordelijk voor hun eigen inwoners die een beschermde woonvoorziening nodig hebben. Het gaat daarbij alleen om nieuwe cliënten. De cliënten die al voor 2024 in een beschermde woonvorm verbleven, blijven vallen onder de (financiële) verantwoordelijkheid van de centrumgemeente, in ieder geval tot het einde van hun indicatie. Door de invoer van het voornoemde objectieve verdeelmodel verschuiven de budgetten van de centrumgemeenten naar de lokale gemeenten stapsgewijs over een periode van zeven jaar. De gemeente Utrecht blijft het budget voor bestaande cliënten ontvangen. In het Regioplan verzoeken de 15 gemeenten aan de gemeente Utrecht om in 2024 namens hen op te treden als gastheergemeente. Hierdoor blijft de gemeente Utrecht verantwoordelijk voor de inkoop van BW-zorg (en wordt hiertoe gemandateerd), zoals nu ook al het geval is. Dit betekent dat alle gemeenteraden door vaststelling van dit Regioplan akkoord gaan met de overheveling van het eigen BW-budget aan de gemeente Utrecht vanaf 2024. Voor Oudewater betekent dit dat wij het budget dat wij ontvangen van de Rijksoverheid overhevelen naar Utrecht, startend met circa €70.000 in 2024, oplopend tot circa €700.000 in 2030. NB: het objectieve verdeelmodel is nog niet vastgesteld door het Rijk dus dit betreft een richtbedrag.

2. Uitbreiding mogelijkheden lokaal maatwerk

Voor de uitvoering van BW ontvangt gemeente Utrecht op dit moment een Rijksbijdrage. Deze bijdrage dekt de kosten die Utrecht besteedt aan BW. Vanaf 2024 zal een deel van deze bijdrage (conform het onder punt 1 geschetste voorstel) via de algemene uitkering via onze gemeente lopen. De U16 gemeenten leggen de BW-budgetten (het historische budget dat Utrecht ontvangt en de objectieve budgetten die alle betrokken gemeenten ontvangen) bij elkaar. Daarvan worden gezamenlijk de zorgvoorzieningen en de uitvoeringskosten (o.a. beleid en toegang) betaald, wordt een buffer gereserveerd alsook een U16 ontwikkelbudget. Het overige BW budget wordt verdeeld naar de 16 gemeenten ten behoeve van lokaal maatwerk. In 2024 zal Oudewater hiervoor circa € 180.000 van de gemeente Utrecht ontvangen. Middelen voor lokaal maatwerk worden besteed aan de doorontwikkeling van verschillende vormen van lokale opvangvoorzieningen en alternatieve woonvormen zoals Kamers met Aandacht. Daarnaast zijn de middelen bedoeld voor preventie van instroom in beschermd wonen, en voor het versterken van aanpalende voorzieningen in Oudewater. Zo wordt bezien met organisaties die formele en informele ondersteuning bieden welke herstelgerichte activiteiten kunnen worden aangeboden aan inwoners met psychische problematiek. Hierbij is aandacht voor ervaringsdeskundigheid. De uitwerking hiervan wordt meegenomen in het nieuwe Sociaal Akkoord.

Daarnaast wordt de mogelijkheid voor lokaal maatwerk uitgebreid door inwoners de mogelijkheid te bieden zich direct bij het Stadteam te melden als zij een vorm van BW nodig hebben. Tot voor kort was deze taak belegd bij de Regionale Toegang van de gemeente Utrecht. Door deze lokale inrichting van de toegang is de verwachting dat we eerder zicht hebben op inwoners die mogelijk tot de BW-doelgroep behoren en blijft de lokale toegang betrokken bij inwoners in BW-voorzieningen. Hierdoor kunnen wij lokaal beter anticiperen op het zorgverloop van deze inwoners en de best passende ondersteuning inzetten.

3. Gezamenlijke sturing

Volgens de landelijke Norm van Opdrachtgeverschap Beschermd Wonen hebben we als gemeenten in de U16 de verplichting onze samenwerking en de financiële kaders voor de komende jaren vast te leggen. Er is gekozen voor een lichte overlegstructuur. De governance structuur voor de U16 voor BW blijft gebaseerd op het collegemodel. Dit betekent

dat het zwaartepunt van de bestuurlijke samenwerking ligt bij de wethouders (in het Regionaal Bestuurlijk Overleg) en dat de besluitvorming bij de afzonderlijke colleges en gemeenteraden van de gemeenten ligt. Voor het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma en om te sturen op de beweging zoals die in de Regiokoers verwoord is, wordt een Regionaal (beleids)team opgericht. Hiervoor wordt een dashboard ontwikkeld met kwantitatieve informatie over de doelgroep. Dit geeft elke lokale gemeente zeggenschap in het sturen en monitoren.

Argumenten

- Deze afspraken bieden zorgcontinuïteit aan inwoners. Daarnaast zijn we een betrouwbare opdrachtgever richting de zorgaanbieders doordat we uit blijven gaan van de huidige inkoopcontracten.
- Met deze afspraken kunnen we de beweging naar meer lokale en ambulante begeleiding gaan maken, samen met de zorgaanbieders en inzetten op herstel vanuit de financiële ruimte die er nu is voor lokaal maatwerk.
- Het organiseren van 24-7 zorg vraagt een complexe infrastructuur, hetgeen een regio of een gemeente niet goed alleen kan oppakken.
- We gaan een duurzame samenwerking aan, waarbij we (veel meer dan nu) gezamenlijk sturen op de uitvoering van zorg en het zorglandschap.
- 24-uurs zorg blijft overal beschikbaar voor hen die dat nodig hebben.

Kanttekeningen

- Een of meerdere gemeenten stemmen niet in met het voorliggende Regioplan. Het besluit wordt tegelijkertijd aan alle 16 raden voorgelegd. Wanneer een van deze raden niet akkoord gaat, zal binnen de U16 naar oplossingen worden gezocht.
- Regiogemeenten zoals Oudewater en gastheergemeente hebben niet dezelfde sturingsmogelijkheden: In het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) monitoren we de beweging op financiën en samenwerkingsafspraken. Dit doen we langs de begroting en de P&C cyclus. Daarnaast wordt ingezet op gezamenlijk accounthouderschap dat wordt ondersteund met sturingsinformatie in een actueel dashboard.
- Er bestaan diverse aandachtspunten die risico's kunnen opleveren zoals krapte op de woningmarkt en de arbeidsmarkt. Met het Regioplan zetten we in op continuïteit van zorg waardoor deze risico's zoveel mogelijk worden beperkt.

Financiën

De verschuiving van de inkomende financiële middelen bestemd voor beschermd wonen heeft financiële consequenties voor de begroting.

- In eerste instantie worden alle inkomsten die gemeente Oudewater ontvangt vanuit de algemene uitkering voor beschermd wonen, doorbetaald aan gemeente Utrecht.
- Het budget dat gemeente Utrecht niet inzet voor de zorginkoop dat bestemd is voor beschermd wonen, wordt terugbetaald aan de regiogemeenten zoals Oudewater.
- Het advies is om het vrij besteedbaar budget dat gemeente Oudewater terugkrijgt, in te zetten voor lokaal maatwerk beschermd wonen.
- Zodra de definitieve bedragen vanuit de algemene uitkering en gemeente Utrecht bekend zijn de inkomsten en uitgaven op te nemen in een tussentijdse rapportage om de begroting hierop te wijzigen.

Uitvoering

Na besluitvorming zal wethouder Kok de samenwerkingsovereenkomst Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang

regio U16 2023-2028 namens de burgemeester ondertekenen.

Communicatie

Op diverse momenten zijn de afgelopen jaren de raden, zowel gemeenteraden en adviesraden, geïnformeerd over de voortgang van- en voorbereiding op -het Regioplan U16 Beschermd Wonen, via raadsinformatiebrieven en bijeenkomsten. In februari 2023 wordt een U16-brede raadsbijeenkomst georganiseerd.

De participatieraad heeft ook een advies uitgebracht. De participatieraad is positief over de samenwerking in de U16 met de centrumgemeente. De participatieraad formuleert een aantal aandachtspunten: het budget, toerusten van het stadsteam, het voorbereiden van inwoners over deze doelgroep, overleg met handhaving en politie, het organiseren van lokale huisvesting door de Woningraat en het maken van regionale afspraken over expertise en uitvoering. Deze aandachtspunten zullen worden meegenomen in de uitwerking van het onderwerp beschermd wonen in het sociaal akkoord.

Samenhang met eerdere besluitvorming

- Regionale Koers MOBW 2017, raadsbesluit (17R.00812)
  - Raadsinformatiebrieven Doordecentralisatie Z/22/047384 / D/22/063334
-

Bijlagen

1. Regioplan U16 Beschermd Wonen Z/23/055480 / D/23/089005
  2. Samenwerkingsovereenkomst Z/23/055480 / D/23/089006
  3. Uitvoeringsprogramma Z/23/055480 / D/23/089007
  4. Reactie participatieraad Z/23/055480 / D/23/089270
  5. Raadsbesluit - Z/23/055480 D/23/090620
-